

PRIJATÉ TEXTY

P8_TA(2017)0379

Ukončenie manželstiev maloletých

Uznesenie Európskeho parlamentu zo 4. októbra 2017 o ukončení manželstiev maloletých (2017/2663(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv, a najmä na jej článok 16, a na všetky ostatné zmluvy a nástroje Organizácie Spojených národov (ďalej len „OSN“) týkajúce sa ľudských práv,
- so zreteľom na Dohovor OSN o právach dieťaťa, ktorý prijalo Valné zhromaždenie OSN 20. novembra 1989,
- so zreteľom na svoje uznesenie z 27. novembra 2014 o 25. výročí Dohovoru OSN o právach dieťaťa¹,
- so zreteľom na článok 16 Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien,
- so zreteľom na článok 23 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach,
- so zreteľom na článok 10(1) Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach,
- so zreteľom na článok 3 Zmluvy o Európskej únii,
- so zreteľom na Chartu základných práv Európskej únie, najmä na jej článok 9,
- so zreteľom na spoločný pracovný dokument útvarov s názvom Rodová rovnosť a posilnenie postavenia žien: ako môžu vonkajšie vzťahy EÚ v období 2016 – 2020 zmeniť život dievčat a žien,
- so zreteľom na závery Rady z 26. októbra 2015 o akčnom pláne pre rodovú rovnosť na roky 2016 – 2020,
- so zreteľom na akčný plán EÚ pre ľudské práva a demokraciu (2015 – 2019),
- so zreteľom na usmernenia EÚ pre presadzovanie a ochranu práv dieťaťa – Nezabudnúť

¹ Ú. v. EÚ C 289, 9.8.2016, s. 57.

na žiadne dieťa (2017),

- so zreteľom na Európsky konsenzus o rozvoji, v ktorom sa kladie dôraz na záväzok EÚ zohľadňovať ľudské práva a rodovú rovnosť v súlade s programom trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030,
 - so zreteľom na článok 32, 37 a 59 ods. 4 Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor),
 - so zreteľom na správu Populačného fondu OSN (UNFPA) z roku 2012 s názvom „Marrying Too Young – End Child Marriage“ (Uzatváranie manželstva v príliš mladom veku – Ukončíme manželstvá maloletých),
 - so zreteľom na článok 128 ods. 5 a článok 123 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže EÚ je odhodlaná podporovať práva detí, a keďže manželstvá maloletých a skoré a nútené manželstvá sú porušením týchto práv; keďže EÚ je odhodlaná komplexne ochraňovať a presadzovať práva dieťaťa v rámci svojej vonkajšej politiky v súlade s Dohovorom OSN o právach dieťaťa, jeho opčnými protokolmi a s inými príslušnými medzinárodnými normami a zmluvami;
 - B. keďže manželstvá maloletých a skoré a nútené manželstvá sú podľa medzinárodného práva v oblasti ľudských práv považované za škodlivé praktiky a sú často spojené s vážnymi formami násilia páchaného na ženách a dievčatách vrátane domáceho násilia;
 - C. keďže manželstvá maloletých a skoré a nútené manželstvá majú ničivý vplyv na celkové dodržiavanie a uplatňovanie práv dievčat a žien a na zdravie dievčat a prinášajú so sebou vážne riziká komplikácií v tehotenstve a nákaz vírusom HIV; keďže vystavujú dievčatá sexuálnemu zneužívaniu, domácejmu násiliu, a dokonca vražde zo cti;
 - D. keďže obnovenie a rozšírenie tzv. globálneho náhubkového pravidla („global gag rule“), ktoré obmedzuje finančné prostriedky pre organizácie, ako je UNFPA, ktoré poskytujú dievčatám, ktoré sa stali obeťou manželstva v detskom veku, služby v oblasti plánovaného rodičovstva a sexuálneho a reprodukčného zdravia s cieľom pomôcť znížiť riziko nákazy vírusom HIV a komplikácií v tehotenstve v skorom veku, vyvoláva vážne obavy;
 - E. keďže manželstvá maloletých a skoré a nútené manželstvá sú základným odopretím ich práva a možnosti slobodne rozhodovať o svojom tele a práva na telesnú integritu;
 - F. keďže manželstvá maloletých sú formou núteného manželstva, pretože deti vzhľadom na svoj vek v podstate nemôžu dať svoj plný, slobodný a informovaný súhlas s uzavretím manželstva alebo s načasovaním tohto kroku;
 - G. keďže v rozvojových krajinách sa jedno z troch dievčat vydá skôr, ako dovŕši 18 rokov, a jedno z deviatich dievčat dokonca pred dovŕšením 15 rokov; keďže najviac ohrozené sú dievčatá, ktoré tvoria 82 % detí, ktoré tento problém postihuje;
 - H. keďže na nevesty v detskom veku je vyvíjaný veľký sociálny tlak, aby preukázali svoju plodnosť, čo zvyšuje pravdepodobnosť tehotenstiev v skorom veku a častých tehotenstiev; keďže komplikácie v tehotenstve a pri pôrode sú hlavnou príčinou úmrtí dievčat vo veku od 15 do 19 rokov v krajinách s nízkymi a strednými príjmami;

- I. keďže manželstvá maloletých a skoré a nútené manželstvá sú spojené s vysokou mierou úmrtnosti matiek, znížením využívania plánovaného rodičovstva a neželanými tehotenstvami, pričom zvyčajne znamenajú ukončenie vzdelávania príslušného dievčaťa; keďže odstránenie manželstiev maloletých a skorých a nútených manželstiev je pevne zakotvené v programe trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030 v rámci cieľa udržateľného rozvoja č. 5 a čiastkového cieľa 5.3 a keďže tieto manželstvá boli jasne formulované ako prekážka pre dosiahnutie rodovej rovnosti a posilnenia postavenia žien;
- J. keďže odstránenie manželstiev maloletých a skorých a nútených manželstiev je začlenené medzi priority vonkajšej činnosti EÚ v oblasti podpory práv žien a ľudských práv;
- K. keďže viac ako 60 % detských neviest v rozvojových krajinách neabsolvovalo žiadne formálne vzdelávanie, čo je forma diskriminácie na základe pohlavia, a keďže v dôsledku manželstiev maloletých je deťom v školskom veku odopierané právo na vzdelanie, ktoré potrebujú pre svoj osobný rozvoj, prípravu na dospelosť a schopnosť byť prospešný pre svoju komunitu;
- L. keďže tento problém sa vyskytuje nielen v tretích krajinách, ale aj v členských štátoch EÚ;
- M. keďže EÚ sa nedávno rozhodla podpísať Dohovor Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácnemu násiliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor);
- N. keďže v Istanbulskom dohovore je nútené manželstvo klasifikované ako druh násilia páchaného na ženách a žiada sa v ňom, aby bol skutok nútenia dieťaťa uzavrieť manželstvo a lákania dieťaťa do zahraničia s cieľom prinútiť ho uzavrieť manželstvo považovaný za trestný čin;
- O. keďže je k dispozícii len veľmi málo štatistík na vnútroštátnej úrovni, úrovni EÚ a medzinárodnej úrovni, ktoré by preukazovali závažnosť problému manželstiev maloletých a skorých a nútených manželstiev v členských štátoch EÚ¹;
- P. keďže v súvislosti s nedávnou migračnou krízou sa objavili nové prípady manželstiev maloletých uzavretých v zahraničí, ktorých obeťami sú niekedy deti mladšie ako 14 rokov;
- Q. keďže v prípade detí, ktoré vstupujú do manželstva pred dovŕšením 18 rokov, je pravdepodobnejšie, že predčasne ukončia školskú dochádzku alebo budú žiť v chudobe;
- R. keďže v dôsledku ozbrojeného konfliktu a nestability sa výrazne zvyšuje výskyt manželstiev maloletých a skorých a nútených manželstiev;
- 1. pripomína súvislosť medzi prístupom založeným na právach zahŕňajúcim všetky ľudské práva a rodovou rovnosťou a skutočnosť, že EÚ je aj naďalej odhodlaná presadzovať, chrániť a naplňať všetky ľudské práva a v plnej miere a účinne vykonávať Pekinskú akčnú platformu, Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW), Istanbulský dohovor a akčný plán EÚ o rodovej rovnosti a posilnení postavenia žien;

¹ <http://files.wave-network.org/home/ForceEarlyMarriageRoadmap.pdf>

2. zdôrazňuje, že manželstvá maloletých sú porušením práv dieťaťa a formou násillia páchaného na ženách a dievčatách; zdôrazňuje, že z toho dôvodu je potrebné ich odsúdiť;
3. žiada EÚ a členské štáty o naplnenie cieľov programu trvalo udržateľného rozvoja do roku 2030, aby tak účinnejšie bojovali proti škodlivým praktikám a vyvodili zodpovednosť voči príslušným osobám; vyzýva EÚ a členské štáty, aby spolupracovali s orgánom OSN Ženy, Detským fondom OSN, Populačným fondom OSN a ďalšími partnermi s cieľom upriamiť pozornosť na otázku manželstiev maloletých a skorých a nútených manželstiev tým, že sa bude klásť dôraz na posilnenie postavenia žien, a to aj prostredníctvom vzdelávania, posilňovania hospodárskeho postavenia a väčšej účasti na rozhodovacom procese, ako aj na ochrane a presadzovaní ľudských práv všetkých žien a dievčat vrátane práva na sexuálne a reprodukčné zdravie;
4. vyzýva EÚ a členské štáty, aby zlepšili prístup žien a detských neviest k zdravotným službám vrátane služieb v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a súvisiacich práv;
5. vyzýva podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, aby využila všetky dostupné nástroje a aby vytvárala politiky, programy a právne predpisy, vrátane politických dialógov, dialógov o ľudských právach, dvojstrannej a viacstrannej spolupráce, stratégie Obchod pre všetkých, systému VSP+ a ďalších nástrojov, na riešenie a obmedzenie praxe uzatvárania manželstiev maloletých a skorých a nútených manželstiev;
6. vyzýva EÚ a členské štáty, aby v súvislosti s postupom zameraným na manželstvá maloletých uplatňovali jednotné právne normy, a to aj pokiaľ ide o ratifikáciu Istanbulskeho dohovoru;
7. vyzýva EÚ a členské štáty, aby spolupracovali s orgánmi presadzovania práva a súdnymi systémami v tretích krajinách a aby poskytovali odbornú prípravu a technickú pomoc s cieľom pomôcť pri prijímaní a presadzovaní právnych predpisov zakazujúcich skoré a nútené manželstvá vrátane stanovenia minimálnej vekovej hranice pre manželstvo;
8. zdôrazňuje potrebu vytvorenia osobitných opatrení v oblasti reintegrácie a podpory, ktoré by detským nevestám umožnili návrat do procesu vzdelávania a odbornej prípravy a pomohli im zbaviť sa tlaku súvisiaceho so skorým manželstvom, ktorému sú zo strany rodiny a spoločnosti vystavené;
9. zdôrazňuje, že je potrebné vyčleniť rozpočtové prostriedky pre programy predchádzania manželstvám maloletých, ktorých cieľom je vytvoriť prostredie, v ktorom môžu dievčatá dosiahnuť svoj plný potenciál, a to aj prostredníctvom vzdelávania, sociálnych a hospodárskych programov pre dievčatá, ktoré nechodia do školy, systémov na ochranu detí, azylových domov pre dievčatá a ženy, právneho poradenstva a psychologickkej podpory;
10. víta projekty vypracované v rámci programu Daphne, ktoré sú zamerané na pomoc obetiam manželstiev maloletých a skorých a nútených manželstiev a na predchádzanie takýmto manželstvám; domnieva sa, že takéto projekty by sa mali posilniť a mali by dostať ďalšiu finančnú podporu v primeranej výške;

11. žiada, aby sa osobitná pozornosť venovala deťom zo znevýhodnených komunit, a zdôrazňuje potrebu zamerať sa na zvyšovanie informovanosti a úrovne vzdelávania a na posilnenie hospodárskeho postavenia ako na spôsoby riešenia tohto problému;
12. zdôrazňuje, že je potrebné vypracovať a zaviesť osobitné postupy na zabezpečenie ochrany detí z radov utečencov a žiadateľov o azyl v súlade s Dohovorom OSN o právach dieťaťa; vyzýva hostiteľské krajiny, aby zabezpečili pre deti utečencov plný prístup k vzdelaniu a aby čo najviac podporili ich integráciu a začlenenie do vnútroštátnych vzdelávacích systémov;
13. žiada o zavedenie osobitných postupov v prijímajúcich strediskách pre utečencov a žiadateľov o azyl s cieľom identifikovať prípady manželstiev maloletých a skorých a nútených manželstiev a pomôcť obetiam;
14. zdôrazňuje potrebu riadne a jednotne monitorovať prípady manželstiev maloletých v členských štátoch EÚ a zhromaždiť rodovo rozlíšené údaje, aby bolo možné lepšie posúdiť závažnosť tohto problému;
15. poukazuje na veľký nepomer medzi úradne registrovanými prípadmi a prípadmi potenciálnych obetí žiadajúcich o pomoc, čo naznačuje, že mnohé prípady manželstiev maloletých zrejme unikajú pozornosti orgánov; žiada o osobitnú odbornú prípravu pre sociálnych pracovníkov, učiteľov a ďalších pracovníkov, ktorí prichádzajú do styku s potenciálnymi obeťami a o to, aby im bola poskytnutá príručka o spôsobe identifikácie obetí a o tom, ako začať postupy na pomoc týmto osobám;
16. vyzýva na posilnenie osobitných projektov a kampaní, ktoré sú súčasťou vonkajšej činnosti EÚ zameranej na problematiku manželstiev maloletých a skorých a nútených manželstiev; zdôrazňuje, že osobitná pozornosť by sa mala venovať kampaniam na zvyšovanie informovanosti a kampaniam zameraným na vzdelávanie a posilnenie postavenia žien a dievčat v krajinách zapojených do procesu rozširovania a v krajinách európskeho susedstva;
17. zdôrazňuje, že EÚ by mala tretie krajiny podporovať a nabádať ich k zabezpečeniu toho, aby občianska spoločnosť mohla zohrávať významnú úlohu a zabezpečiť nezávislý prístup detí, ktoré sú obeťami manželstiev maloletých a skorých a nútených manželstiev, a ich zástupcov k spravodlivosti spôsobom vhodným pre deti;
18. zdôrazňuje, že v rámci humanitárnej pomoci je potrebné finančne podporovať projekty zamerané na predchádzanie násiliu založenému na rodovej príslušnosti a na vzdelávanie v núdzových situáciách, a tak zmierniť tlak, ktorému sú vystavené obeť manželstiev maloletých a skorých a nútených manželstiev;
19. zdôrazňuje, že je potrebné identifikovať rizikové faktory manželstiev maloletých v humanitárnych krízach prostredníctvom zapojenia dospelých dievčat a začleniť podporu vydatých dievčat do všetkých opatrení v rámci humanitárnej pomoci od začiatku vypuknutia krízy;
20. dôrazne odsudzuje obnovenie a rozšírenie tzv. globálneho náhubkového pravidla („global gag rule“) a jeho vplyv na práva žien a dievčat, pokiaľ ide o komplexnú zdravotnú starostlivosť a práva; opakuje svoju výzvu, aby EÚ a jej členské štáty vyplnili medzeru vo financovaní, ktorú v oblasti sexuálneho a reprodukčného zdravia a

súvisiacich práv zanechali Spojené štáty americké, a aby na to využili financovanie rozvoja tak na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ;

21. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie podpredsedníčke Komisie / vysokej predstaviteľke Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Rade, Komisii a parlamentom a vládam členských štátov.